

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 433/2010-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2011 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka a zo sudcov Milana Ľalíka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť Ľ. M., P., zastúpenej advokátom JUDr. D. D., Advokátska kancelária JUDr. D. D., spol. s r. o., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 159/2006 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ľ. M. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 159/2006 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 159/2006 p r i k a z u j e konať bez zbytočných priet'ahov.

3. E. M. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Trenčín p o v i n n ý vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. E. M. priznáva náhradu trov konania v sume 254,88 € (slovom dvestopäťdesiatštyri eur a osemdesiatosem centov), ktoré j e Okresný súd Trenčín p o v i n n ý zaplatiť na účet jej právneho zástupcu JUDr. D. D. do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. V prevyšujúcej časti s'ťažnosti E. M. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 433/2010-8 z 11. novembra 2010 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť E. M. (ďalej len „s'ťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 159/2006.

2. Z obsahu s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka 11. novembra 2005 podala na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhala určenia, že výkon jej exekútorského úradu trvá, a žiadala priznať náhradu škody spôsobenej nezákonným postupom Slovenskej

komory exekútorov. Do podania ústavnej sťažnosti nebolo vo veci meritórne rozhodnuté napriek opakovaným sťažnostiam na prietahy z 24. februára 2009 a 4. novembra 2009 adresovaným predsedníčke okresného súdu, ktoré boli vyhodnotené ako opodstatnené a na základe ktorých bola zákonná sudkyňa upozornená na svoju povinnosť konať bez prietahov.

3. Sťažovateľka porušenie označených základných práv podľa ústavy a dohovoru videla vo viacerých časových úsekoch, keď okresný súd buď vôbec nekonal, alebo konal neefektívne a v celkovej dobe doterajšieho prvostupňového konania, ktoré do podania ústavnej sťažnosti dosiahlo takmer dobu piatich rokov.

4. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v petite sťažnosti navrhla vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 159/2006, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov a zároveň ho zaviazal zaplatiť jej primerané zadost'učinenie v sume 5 000 € a trovy konania. Požadované finančné zadost'učinenie sťažovateľka odôvodnila tým, že prietahy v súdnom konaní jej spôsobujú psychické vyčerpanie, právnu neistotu a negatívne sa premietajú do vzťahov medzi ňou a Slovenskou komorou exekútorov, ktorá je v konaní žalovanou.

5. Predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti z 24. januára 2011 uznala, že súd nekoná vo veci plynulo, avšak táto skutočnosť je podľa jej názoru spôsobovaná i tým, že vo veci sú zo strany sťažovateľky podávané procesné návrhy, o ktorých musí súd rozhodnúť.

6. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci vo vzťahu k namietaným prietahom, a následne pristúpil k prieskumu dĺžky konania z hľadiska jej primeranosti.

7. Zo sťažnosti, k nej pripojených písomností a z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 24 C 159/2006 ústavný súd zistil tento relevantný priebeh a stav predmetného konania. Žaloba bola pôvodne podaná 11. novembra 2005 na Okresnom súde Považská Bystrica. Spis bol postúpený 22. decembra 2005 na okresný súd a bol zapísaný pod sp. zn. 24 C 7183/2005 a pridelený zákonnej sudkyňi JUDr. E. Š., pracovisko N. Dňa 11. januára 2006 bola zaslaná sťažovateľke výzva na zaplatenie súdneho poplatku. Súdny poplatok bol uhradený 24. januára 2006. Dňa 7. apríla 2006 bol doručený žalobný návrh žalovanej, ktorá svoje vyjadrenie k nemu doručila konajúcemu súdu 21. apríla 2006. Dňa 17. mája 2006 došlo zo strany okresného súdu k postúpeniu veci Okresnému súdu Bratislava V. Okresný súd Bratislava V na základe návrhu sťažovateľky na opätovné prikázanie veci okresnému súdu z dôvodu vhodnosti predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky. Na základe rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. septembra 2006 bola predmetná vec 19. októbra 2006 opätovne pridelená okresnému súdu a bola zapísaná pod sp. zn. 24 C/159/2006.

Zákonná sudkyňa nariadila termín prvého pojednávania na 27. november 2006. Nariadené pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu, že bude vypracované uznesenie o pripustení vedľajšieho účastníka na strane odporcu a v konaní sa bude pokračovať aj s vedľajším účastníkom. Uznesenie o pripustení vedľajšieho účastníka do konania z 20. februára 2007 nadobudlo právoplatnosť 24. marca 2007.

Na základe návrhu sťažovateľky okresný súd uznesením z 29. júna 2007 konanie v časti zastavil. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 9. augusta 2007. Prípisom z 29. júna 2007 bol žiadaný právny zástupca sťažovateľky o zaslanie presnej špecifikácie žalobného petitu. Právny zástupca sťažovateľky 25. júla 2007 doručil okresnému súdu špecifikáciu žalobného návrhu.

Zákonná sudkyňa určila ďalší termín pojednávania na 14. november 2007. Nariadené pojednávanie odročil okresný súd na neurčito z dôvodu predloženia písomných vyjadrení účastníkov. Okresný súd uznesením zo 14. novembra 2007 pripustil zmenu návrhu.

Z dôvodu prechodu výkonu súdництва a dôvodu, že JUDr. E. Š. sa stala sudkyňou Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom, bol spis 8. januára 2008 pridelený novej zákonnej sudkyňi JUDr. T. P.

Dňa 23. januára 2008 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovanej k žalobnému návrhu. Zákonná sudkyňa vo vecí určila termín pojednávania na 18. február 2008. Dňa 12. februára 2008 bolo pojednávanie zrušené z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne. Ďalší termín pojednávania bol určený na 10. marec 2008. Uvedeného dňa bolo pojednávanie odročené na neurčito. Okresný súd zvažoval prerušenie konania pre účely podania návrhu ústavnému súdu.

Dňa 30. marca 2009 bola zákonná sudkyňa upozornená na povinnosť konať vo veci plynulo a bez zbytočných prieťahov. Zákonná sudkyňa nariadila ďalšie pojednávanie na 11. január 2010. Dňa 8. januára 2010 bola súdu doručená prostredníctvom právneho zástupcu navrhovateľky zmena žalobného návrhu. Pojednávanie bolo 11. januára 2010 odročené na neurčilo pre účely rozhodnutia o procesných návrhoch žalobkyne.

8. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práv podľa ústavy a dohovoru ústavný súd predovšetkým konštatuje, že pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 28/01, I. ÚS 257/08). Ako ďalej vyplýva z judikatúry ústavného súdu, nemožno primeranosť dĺžky civilného konania vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby občianskeho konania s následkami v podobe porušenia označených základných práv. Primeranosť dĺžky civilného konania je potrebné skúmať a preverovať v každom prípade jednotlivo vo svetle konkrétnych okolností prerokovávanej veci. V tejto súvislosti už bol v judikatúre ústavného súdu i v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva pomenovaný celý rad kritérií, podľa ktorých možno posudzovať primeranosť dĺžky konania s prihliadnutím na konkrétne

okolnosti prípadu. Ide o charakter prerokovávanej veci, teda hlavne o jej skutkovú a právnu zložitosť, závažnosť, rozsiahlosť či obtiažnosť dokazovania, ďalej o spôsob správania účastníkov a súdu v priebehu konania, o posúdenie prípadných osobitných okolností, ktoré môžu spôsobiť prieťahy v konaní, a tiež o to, čo bolo pri prerokovávaní veci pre sťažovateľa v hre, resp. aký malo konanie pre neho význam (porov. napr. rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Philis proti Grécku, 1997, Pélissier a Sassi proti Francúzsku, 1999, I. ÚS 257/08, I. ÚS 413/08 alebo I. ÚS 322/2010).

9. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd síce konštatuje, že predmetná vec sa po právnej a skutkovej stránke javí zložitejšou, avšak zároveň podotýka, že doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania nemôže byť pripísaný na vrub naznačenej faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Okresný súd v doterajšom priebehu konania nevykonával také dokazovanie, ktoré by odôvodňovalo danú celkovú dĺžku konania na prvom stupni. Zákonné sudkyne, ktorým bola vec pridelená, prejavili váhavosť a nerozhodnosť a uspokojili sa s formalizovaným postupom opakovaním súdnych pojednávaní v čase od 27. novembra 2006 až do podania ústavnej sťažnosti. Ústavný súd preto uvádza, že nemožno tolerovať, aby zatiaľ len v jednom štádiu konania pred okresným súdom bola dĺžka konania bez uskutočneného širšieho dokazovania takmer 5 rokov.

10. Ústavný súd sa ďalej zaoberal aj otázkou či opakované postúpenie veci na iné okresné súdy ako súdy prvého stupňa bolo odôvodnené a či aj túto skutočnosť možno považovať za zbytočné prieťahy. Ústavný súd z vyžiadaného spisu zistil, že o miestnej príslušnosti bolo právoplatne rozhodnuté už uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19 NcC 32/05 zo 6. decembra 2005, ktorým boli vylúčení z prejednávania a rozhodovania v predmetnej veci všetci sudcovia Okresného súdu Považská Bystrica, a zároveň bola vec prikázaná okresnému súdu, ktorý sa tak stal miestne príslušným súdom na konanie. Okresný súd ako súd nižšieho stupňa bol týmto rozhodnutím viazaný, a preto jeho ďalší postup, keď postúpil spis na konanie Okresnému súdu Bratislava V, nebol správny. Ústavný súd k tomu konštatuje, že aj tento nesprávny postup okresného súdu, ktorý mal vplyv na celkovú dĺžku doterajšieho konania, má povahu zbytočných prieťahov a je ho nutné pripísať na jeho ťarchu.

11. Pri hodnotení správania sťažovateľky v priebehu konania ústavný súd dospel k záveru, že jej konanie bolo po celú dobu aktívne a súčinné a neprispelo k predĺženiu konania. V tomto smere nemožno prisvedčiť predsedníčke okresného súdu, že prietahy sú spôsobované i tým, že vo veci sú zo strany sťažovateľky podávané procesné návrhy, o ktorých musí súd rozhodnúť. Z vyžiadaného spisu vyplýva, že predmetné návrhy neboli po právnej stránke zložité, spočívali v bližšej špecifikácii návrhu, resp. v jeho rozšírení o ušlý zisk o ďalšie roky od podania žaloby, o ktorých mohol okresný súd rozhodnúť priamo na pojednávaní.

12. Ústavný súd rovnako s ohľadom na už uvedené kritériá posudzoval existenciu prípadných osobitných okolností, ktoré mohli spôsobiť prietahy v konaní, a uzavrel, že ani k týmto v konaní nedošlo. Napokon vzal ústavný súd do úvahy potrebu zistenia toho, aký význam má pre sťažovateľku predmetné konanie. V jej prípade ide prioritne o určenie, či výkon jej exekútorského úradu, ktorý bol zdrojom jej príjmov, trvá. Preto právom žiadala o urýchlené skončenie veci a nastolenie právnej istoty k spochybnenej oprávnenosti výkonu jej slobodného povolania.

13. Vzhľadom na uvedené skutočnosti a celkovú dĺžku konania je ústavný súd toho názoru, že okresný súd v prerokováanej veci prekročil dané medze konať bez zbytočných prietahov a skončiť ju v primeranej dobe v zmysle uvedeného čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sa namieta. V občianskom súdnom konaní je totiž povinnosť súdu konať bez zbytočných prietahov konkretizovaná vo viacerých ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktoré sa mali aplikovať ihneď po prekročení určitej „povolenej hranice“, najmä po opakovaných sťažnostiach na prietahy v konaní adresovanej predsedníčke okresného súdu.

14. Podľa § 6 OSP v konaní postupuje súd... tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná. Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa § 114 ods. 1 OSP súd pripraví pojednávanie tak, aby bolo možné rozhodnúť o veci spravidla na jedinom pojednávaní.

15. K zbytočným priet'ahom v súdnom konaní môže teda dôjsť nielen samotným nekonaním príslušného súdu (sudcu), ale aj takou jeho neefektívnou činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníka súdneho konania, čiže k právoplatnému rozhodnutiu vo veci. Na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru preto nestačí, aby súd vec len prerokoval alebo vykonal a vykonával rôzne procesné úkony (bez ohľadu na ich počet), ale je potrebné, aby vec právoplatne skončil.

16. Pri zvážení už uvedených kritérií je ústavný súd toho názoru, že sporná záležitosť sťažovateľky nebola v primeranej lehote prerokovaná a najmä právoplatne skončená.

17. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo nečinnosťou súdu, prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

18. Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Vzhľadom na okolnosti prípadu, povahu veci a celkovú dĺžku konania ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade suma 1 500 € zodpovedá primeranému finančnému zadosťučineniu sťažovateľky za ujmu, ktorú zatiaľ utrpela. Riadil sa pritom jednak judikatúrou ústavného súdu i judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ale aj úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie nemajetkovej ujmy, teda určitá satisfakcia za existujúci stav právnej neistoty, čo sa týka výsledku súdneho sporu zapríčineného výlučne súdom, a nie úplná reparácia prípadnej škody, o ktorej bude rozhodovať všeobecný súd. Preto žiadosti o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € nemohol absolútne vyhovieť.

19. Napokon ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania úspešnej sťažovateľky. S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v sume 254,88 € (2 úkony právnej pomoci v roku 2010 po 120,23 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti a 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 7,21 €). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

20. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2011